

Қазақ тілін оқыту методикасы

■ Зат есімді оқыту.

Куттымуратова Ы

Жоспары

- Зат есім туралы түсінік
- Зат есімнің жіктелуі мен септелуін оқыту
- Зат есімнің мағыналық түрлерін кестелермен түсіндіру

Әдебиеттер

- 1. А.Ысқақов Қазіргі ана тілі Морфология. Алматы. Ана тілі.1991 ж.
- 2. Ә.Төлеуов. Сөз таптары. Алматы, 1982ж.
- 3. К.Аханов. Тіл білімінің негіздері. Алматы. 1971ж.
- 4. К.Аханов. Грамматика теориясының негіздері. 1978ж.
- 5. С.Исаев. Қазіргі қазақ тіліндегі негізгі грамматикалық ұғымдар. Алматы. Рауан. 1978ж.
- 6. М. Томанов «Қазақ тілінің теориялық грамматикасы» Алматы 1988
- 7. М.Томанов «Қазақ тілінің тарихи грамматикасы» Алматы 1988

Мағыналық түрлері.


```
graph TD; A[Мағыналық түрлері.] --> B[Жалпы есімдер]; A --> C[Жалқы есімдер]; A --> D[Деректі зат есімдер];
```

Жалпы
есімдер

Жалқы
есімдер

Деректі зат
есімдер

Айман даладан жүгіріп келе, Асылбекті құшағына алды.

Ғылым таппай, мақтанба, Өнер таппай баптанба.

Ардақ сабақтарын дайындап, оқыуға аттанды.

Дерексіз зат есімдер.

Ақыл, ой, сана,
сезім.

Қуаныш, реніш,
махаббат.

Той-думан ұзаққа созылар, дегенмен әже көңілсіз
күйде отыр.

Деректі зат есімдер

- Көзбен көріп, қолмен ұстауға болатын зат есімдер.
- Тау, тас, адам, қалам, дәптер және т.б.

Жалқы есімдер

- Біркелкі заттарды жекелеп, даралап көрсететін зат есімдер
- Кісі аттары, қала аттары, газет-журнал аттары ж.т.б.
- Бас әрәптермен жазылады
- Асқар, Нөкіс, Нұрлы жол

Жалпы есімдер

- Біркелкі заттарды жаппай атайтын зат есімдер тобына жалпы есімдер дейміз
- Ағаш, қала, адам, қыз, бала

Зат есімнің тәуелденуі.

-нін,нын,
-ы,-сі.

Менін кітабым,
Сенің кітабын.

Зат есімнің жіктелуі.

- Мен жұмысшымын.
- Сен жұмысшысың,
- Сіз жұмысшысыз,
- Ол жұмысшы.

Зат есімнің көптелуі

- Көптік жалғаулар -лар,-лер,-дар,-дер,-тар,-тер.
- Көптік мәнді білдіретін зат есімдер. Су, сүт, бу, тутун, тары, бидай .т.б.

Зат есімнің тыныс белгілері.

